

Kernpunten en pleitpunten in het verkeersstrafrecht

The devil is in the detail

5 ■ 2025

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 4
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.



- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Mr. drs. Marije Jeltjes
Mr. dr. Sander Kole
Mr. Carolien Noorduyn
Mr. dr. Lies Punselie
- **Docent** Mr. Alrik de Haas en prof. mr. Theo de Roos
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam
- **Foto omslag** Splinter Photography, Job Jonathan Schlingemann

© 2025 JurisDidact, Gorssel

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 204,50 (excl. btw). Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding en juridisch kader – 5

Pretoets – 8

Blok A

De harde kern van het verkeersstrafrecht

- A1** Doodslag in het wegverkeer – voorwaardelijk opzet (art. 287 Sr) – 11
- A2** Art. 6 WVV 1994 – 15
- A3** Art. 5a WVV 1994 – 16
- A4** Art. 5 WVV 1994 – 16
- A5** Combinatie van delicten – 17
- A6** Jurisprudentie – 18

Blok B

Geslaagde mediation in verkeersstrafzaken

- B1** Verkeersstrafrecht en MiS – 32
- B2** Straftoemeting – proceshouding, contact met nabestaanden? – 37
- B3** Geslaagde mediation maar... – 38

Blok C

Specifieke onderzoeksbevoegdheden

- C1** Bloedproef: weigeren en termijnen (art. 163 lid 6 WVV 1994) – 40
- C2** Voldoende verdenking? Voorlopige ademtest – 42
- C3** Recht op tegenonderzoek – 43
- C4** Varia – 44



Blok D

Rijbewijsperikelen

- D1** Puntenrijbewijs – 45
 - D2** Een praktijkcasus en een tip – 48
 - D3** Invordering en inhouding rijbewijs; ongeldig rijbewijs, schorsing rijbewijs – 49
 - D4** Modellen – 54
-

Afkortingenlijst – 58

Antwoorden pretoets – 59

Literatuur – 64

Jurisprudentie – 64

Bijlagen bij Blok D – 66

Toetsvragen – 70

Deze cursus concentreert zich op de strafbepalingen die voor de advocatenpraktijk verreweg het belangrijkste zijn. Dat belang blijkt uit de frequentie van rechterlijke uitspraken over de bepalingen, gepubliceerd op rechtspraak.nl. De cursus zal voor een belangrijk deel bestaan uit het bespreken van die jurisprudentie, met het accent op recente uitspraken en – uiteraard – bijzondere belangstelling voor de arresten van de cassatierechter, de Hoge Raad der Nederlanden. De leerstukken die aan de orde zijn, zullen daarbij worden besproken, met een verwijzing naar relevante literatuur. De cursus is verrijkt met casusposities (en antwoorden daarbij) die betrekking hebben op de studiestof zodat de cursist meteen aan het denken wordt gezet.

Blok A

Blok B

Blok C

Blok D

De juridische nascholing bestaat uit de volgende blokken:

De harde kern van het verkeersstrafrecht
Geslaagde mediation in verkeersstrafzaken
Specifieke onderzoeksbevoegdheden
Rijbewijsperikelen

Blok A behandelt de ‘harde kern’ van het materieel wegeverkeersstrafrecht aan bod: doodslag in het verkeer (art. 287 Sr, met name voorwaardelijk opzet); dood en lichamelijk letsel door schuld (art. 6 WvW 1994), het veroorzaken van gevaar op de weg (art. 5 WvW 1994) en het in 2021 ingevoerde art. 5a WvW (van grote betekenis voor de uitleg van het bestanddeel ‘roekeloos’ in art. 6 WvW 1994). Daarnaast wordt aandacht besteed aan het overige deel van het juridisch kader (art. 8, rijden onder invloed) en art. 9 en 11 WvW 1994.

In blok B wordt aandacht besteed aan een voor de verdediging in veel opzichten zeer interessante mogelijkheid, namelijk het streven naar mediation in verkeersstrafzaken. De wettelijke basis is art. 51h Sv. Ook in heftige zaken kan hiermee een voor de cliënt zo gunstig mogelijk resultaat worden geboekt.

In blok C wordt kort aandacht besteed aan bijzondere onderzoeksbevoegdheden die de WvW 1994 kent.

Blok D is gewijd aan allerlei perikelen en complicaties rond het rijbewijs zoals de invordering en inhouding, de gevolgen van rijden zonder geldig rijbewijs, en – voor de advocatuur van groot belang – de rechtsmiddelen die ertoe strekken het afgenomen rijbewijs zo snel

mogelijk weer terug te krijgen. Daarbij worden praktische tips en enkele modellen aangeboden.

■ Doelstellingen

Na het doorlopen van deze juridische nascholing:

- bent u bekend met de huidige betekenis en belangrijkste onderdelen van het juridisch kader van verkeersstrafrecht in het Nederlands strafrechtstelsel, van de toepasselijke sancties en van de toepassingspraktijk van specifieke onderzoeksbevoegdheden (zoals de ademtest en het bloedonderzoek);
- beschikt u over kennis en vaardigheden om als advocaat de cliënt bij te staan tijdens een OM-hoorgesprek of tijdens een zitting voor de rechtbank of het gerechtshof;
- bent u ervan op de hoogte hoe mediation aan de orde kan komen en potentieel kan slagen in verkeersstrafzaken, ongeacht het stadium van het strafproces;
- beschikt u over tips & tricks om op een verantwoorde manier als advocaat de cliënt te begeleiden naar en tijdens de klaagschrift-procedure gericht op teruggave van het rijbewijs na invordering en inhouding.

■ Opmerkingen

Deze nascholing is in vier gedeelten (Blokken A-D) door te werken. U zult voor de Blokken A-D totaal circa vier uur nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u het programma in vier gedeelten doorwerkt.

Deze nascholing is in het bijzonder bestemd voor advocaten die af en toe strafzaken behartigen, én is bruikbaar voor meer gespecialiseerde strafrechtadvocaten. De cursus is zo opgesteld dat zij ook kan dienen als educatief materiaal voor andere togadragers dan advocaten en voor andere professioneel betrokkenen dan togadragers.

■ Criteria toets

De nascholing zal worden afgesloten met een eindtoets. U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist hebt beantwoord. U kunt tweemaal herkansen.

■ Over de docenten

Mr. Alrik de Haas is sinds 2006 strafrechtadvocaat. Hij heeft in heel Nederland opgetreden in een grote diversiteit van straf- en ont-nemingszaken. Alrik heeft bijzondere kennis op het gebied van tbs en is als specialist lid van de Vereniging van TBS-advocaten. Het belang van mildere waarden in het strafrecht draagt Alrik ook uit als voorzitter van de Stichting Mens en Strafrecht. Alrik is in Nederland van meet af aan betrokken geweest bij de ontwikkeling van het zogeheten herstelrecht, in het bijzonder mediation in strafzaken.

Alrik is raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Den Haag. Sinds 1 januari 2024 werkt Alrik zelfstandig als strafrechtadvocaat en (hoofd)docent voor diverse (internationale) onderwijsinstellingen. Alrik is vanaf het eerste uur volop actief met verkeersstrafzaken, waar dat mogelijk blijkt gecombineerd met mediation en hij wordt

geregeld benaderd voor advies hierover en het verzorgen van lezingen.

Prof. mr. Theo de Roos werd na een docentschap in 1977 advocaat in Amsterdam. Van 1980 tot 1984 werkte hij als onderzoeker bij het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen aan de Universiteit Utrecht, en vanaf 1985 oefende hij de strafrechtelijke advocatuur uit in het kantoor Van Asperen De Roos en Pen te Amsterdam (nu: De Roos en Pen) tot 2010. In 1987 promoveerde hij aan die universiteit op het proefschrift Strafbaarstelling van economische delicten. Van 1990 tot 1997 was hij hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht aan de Rijksuniversiteit Limburg (nu Universiteit Maastricht). Van 1997 tot 2005 vervulde hij die functie aan de Universiteit Leiden, en van 2005 tot zijn emeritaat in 2013 aan de Universiteit van Tilburg. Daarnaast was hij raadsheer-plaatsvervanger. Vanaf 2010 was hij raadsheer aan het Gerechtshof Den Bosch en daarna plaatsvervanger tot 2018. Hij was voorzitter van de stichting Restorative Justice Nederland (tot 2024) en voorzitter van de wetenschappelijke commissie van de NVVR (tot 2025).

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennisniveau is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pretoets maken. De resultaten van de pretoets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 Overlappen sommige strafbaarstellingen in de WvW 1994 en het Wetboek van strafrecht elkaar?
 - A Ja.
 - B Nee.
 - C Als dat zo zou zijn, is dat strijdig met het EVRM.
 - D Als dat zo zou zijn, is dat strijdig met het 'lex certa'-beginsel.

- 2 Als op grond van de WvW 1994 een bestuursrechtelijke sanctie is opgelegd, kan wegens strijd met het 'ne bis in idem'-beginsel niet in dezelfde zaak een strafrechtelijke sanctie worden opgelegd.
 - A Dat kan inderdaad nooit.
 - B Dat kan altijd.
 - C Dat kan, mits de rechter uitdrukkelijk motiveert waarom dat in dit bijzondere geval gerechtvaardigd is.
 - D Dat kan alleen in uitzonderlijke gevallen.

- 3 Welke stelling is juist?
 - A Overtreding van art. 8 WvW 1994 kan niet met een strafbeschikking worden afgedaan.
 - B Overtreding van art. 8 WvW 1994 wordt in sommige zaken in beginsel met een strafbeschikking afgedaan.
 - C Overtreding van art. 8 WvW 1994 kan niet leiden tot oplegging van een vrijheidsstraf.
 - D Overtreding van art. 8 WvW 1994 wordt bij voorkeur afgedaan door oplegging van een taakstraf door middel van een strafbeschikking.

- 4 Welke stelling is juist?
 - A In WvW-strafzaken komen geen procesafspraken tot stand.
 - B In WvW-strafzaken komen alleen procesafspraken tot stand als de verdachte gaaf en integraal bekend.
 - C In WvW-strafzaken kunnen alleen procesafspraken worden gemaakt als de rechter daar bij voorbaat toestemming voor geeft.
 - D In WvW-strafzaken kunnen procesafspraken worden gemaakt.

- 5 Welke stelling is juist?
- A De wet geeft geen houvast voor de interpretatie van de term 'roekeloos'.
 - B De wet biedt een uitputtende definitie van de term 'roekeloos'.
 - C De term 'roekeloos' zoals die in de WVV 1994 wordt gebezigd, komt volgens de HR overeen met de interpretatie die doorgaans in het maatschappelijk verkeer wordt toegepast.
 - D De term 'roekeloos' heeft een specifieke betekenis, waarbij het nieuwe art. 5a WVV 1994 moet worden betrokken.
- 6 Is het vaststellen van een enkele verkeersovertreding (zoals een lichte snelheidsoverschrijding) met als gevolg de dood of zwaar lichamelijk letsel van het slachtoffer voldoende voor een bewezenverklaring van verwijtbaar rijgedrag in de zin van art. 6 WVV?
- A Nee, de ernst van het gevolg is niet bepalend.
 - B De ernst van het gevolg is medebepalend wanneer de verkeerssituatie ter plekke van het incident extra voorzichtigheid vereist.
 - C Ja, het gaat om het ernstige gevolg.
 - D Wel bij door rood verkeerslicht rijden.
- 7 Welke stelling is juist?
- A In het geval van medeschuld van het slachtoffer kan in art. 6 WVV-zaken geen sprake zijn van verwijtbaar gedrag van de verdachte.
 - B Medeschuld van het slachtoffer doet niet af aan de verwijtbaarheid van de verdachte.
 - C Wanneer de rechter in art. 6 WVV-zaken medeschuld van het slachtoffer vaststelt, is het gevolg van het delict niet van belang.
 - D Wanneer de rechter in art. 6 WVV-zaken medeschuld van het slachtoffer vaststelt, moet hij een minder zware sanctie opleggen dan wanneer van medeschuld geen sprake is.
- 8 Wat is het doel van het puntensysteem voor rijbewijzen?
- A Bestuurders belonen voor concreet aangetoond positief rijgedrag.
 - B Recidive verminderen, ter afschrikking daarom bestuurders bestraffen voor verkeersovertredingen.
 - C Het aantal rijexamens verminderen.
 - D De maatschappelijke kosten voor het verstrekken van rijbewijzen verlagen.
- 9 Wat gebeurt er als je een bepaald aantal (straf)punten hebt verzameld binnen een periode van vijf jaar?
- A Er wordt een bonusrijbewijs afgegeven.
 - B Er moet een extra rijexamen worden afgelegd.
 - C Het rijbewijs kan ongeldig worden verklaard.
 - D Er volgt van rechtswege een korting op de autoverzekering.

- 10 Wat is de maximale periode waarvoor het rijbewijs kan worden ingevorderd en ingehouden?
- A 1 maand.
 - B 3 maanden.
 - C 6 maanden.
 - D 1 jaar.

■ Juridisch kader

Het verkeersstrafrecht vormt een specifiek onderdeel van het strafrecht, zowel inhoudelijk als procedureel. Het OM heeft hiervoor een afzonderlijk onderdeel in het leven geroepen, het CVOM te Utrecht. Het maakt deel uit van het bijzonder strafrecht, maar moet op heel eigen wijze worden beoefend in nauwe samenhang met de centrale leerstukken van het materieel en formeel strafrecht. Dit onderdeel van het strafrecht is te vinden in de Wegenverkeerswet 1994. De strafbaarstellingen (het materieel strafrecht) zijn geregeld in art. 5 (overtreding), 5a, 6, 7, 8, 9, 10 en 11 WWV 1994 (misdrijven); de sancties in art. 175 tot en met 179a WWV en specifieke strafvorderlijke bevoegdheden – zoals de ademtest, de ademanalyse, het bloedonderzoek en de inneming van het rijbewijs. Hoewel in de praktijk wel van belang, zal in deze cursus niet afzonderlijk en uitgebreid worden ingegaan op het sanctierecht binnen het verkeersstrafrecht¹ Met de bespreking van mediation in verkeersstrafzaken komen actualiteiten op dit punt wel voldoende aan bod.

Tot de harde kern van het verkeersstrafrecht moet intussen ook een bepaling uit het commune strafrecht worden gerekend, en wel de doodslagbepaling (art. 287 Sr). Voordat wordt ingegaan op de strafbepalingen van de WWV 1994 met als sluitstuk (onder Blok A6) de actuele jurisprudentie daarbij, wordt kort doodslag in het wegverkeer besproken.

A1

Doodslag in het wegverkeer - voorwaardelijk opzet (art. 287 Sr)

Voor het aannemen van voorwaardelijk opzet is vereist dat niet alleen sprake is van een ‘aanmerkelijke kans’ dat een bepaald gevolg optreedt, maar ook dat deze kans wordt aanvaard. Voor de oriëntatie op een zinnig verweer in deze ernstige, maar betrekkelijk uitzonderlijke zaken is het Porsche-arrest van de Hoge Raad uit 1996

1 Zie de Richtlijn voor strafvordering verkeersongevallen, gevaarlijk verkeersgedrag en verlaten plaats ongeval en de oriëntatiepunten voor straftoemeting (voor zowel meerderjarigen als jeugd, bij art. 6-11 WWV 1994).

belangrijk.² Het ging in deze zaak om “wegpiraterij van de ergste soort (drankgebruik, veel te hard rijden, door rood licht rijden en zeer gevaarlijk inhalen.”³ Van opzet in voorwaardelijke zin is sprake, aldus het Porsche-arrest, wanneer de verdachte zich willens en wetens heeft blootgesteld aan de aanmerkelijke kans dat andere verkeersdeelnemers door zijn gedraging het leven zullen verliezen, met dien verstande dat hij – in plaats van erop te rekenen dat een en ander wel goed zal aflopen (want dan is er sprake van bewuste schuld) “de aanmerkelijke kans dat anderen door zijn gedrag het leven zullen laten, desbewust heeft aanvaard en op de koop toe genomen.” Omdat het hof niet in zijn oordeel heeft betrokken dat het niet waarschijnlijk leek dat de verdachte het verlies van zijn eigen leven door een frontale botsing ook op de koop heeft toegenomen, is de motivering van het hof volgens de cassatierechter onvoldoende. Het handboek van De Hullu en Van Kempen is kritisch over deze uitkomst (waarom zo sterk de nadruk op het belang van het te duchten levensgevaar voor de verdachte?),⁴ terwijl annotator ’t Hart het toejuicht dat op deze wijze aandacht wordt gegeven aan het psychische aspect van opzet, en grenzen worden gesteld aan het opzet in verhouding met de bewuste schuld. In latere arresten wordt wél doodslag in het verkeer aangenomen, maar het algehele beeld is “genueanceerd maar eveneens diffuus”.⁵

Er valt dus zeker wat te pleiten. Dat wordt geïllustreerd door de volgende door de rechtbank Rotterdam behandelde zaak: de verdachte was hevig onder invloed van alcohol en drugs en reed veel te hard over de Maasboulevard terwijl het daar erg druk was (wereldhavendagen, vuurwerkshow op de Erasmusbrug).⁶ De verdachte reed ook door rood licht op een punt waar veel voetgangers oversteken. Dit alles bij elkaar leverde volgens de rechtbank de aanmerkelijke kans op dat er dodelijke slachtoffers vallen. Vervolgens ging het om de vraag naar de bewuste aanvaarding van die aanmerkelijke kans. Dat daarvan sprake is, leidt de rechtbank noodzakelijkerwijs af uit de aard van de gedraging en de objectieve omstandigheden van het geval, nu de verdachte had verklaard zich niets te kunnen herinneren, en het dossier geen aanknopingspunten bood over de staat van zijn bewustzijn tijdens de ten laste gelegde gedragingen. Het bestanddeel ‘kansaanvaarding’ wordt door de

2 HR 15 oktober 1996, ECLI:NL:HR:ZD0139, NJ 1997, 199 m. nt. ’t Hart.

3 J. de Hullu. P.H.P.H.M.C. van Kempen, *Materieel strafrecht. Over algemene keerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht* (9e druk), Deventer: Wolters Kluwer, 2024, p. 275.

4 De Hullu/Van Kempen, t.a.p., p. 275. De betreffende overweging in het arrest wordt hier “nogal gedetailleerd psychologiserend” genoemd.

5 De Hullu/Van Kempen, t.a.p., p. 276. Daar wordt o.a. vermeld HR 24 januari 2017, ECLI:NL:HR:2017:60, NJ 2017, 375 m.nt. Keulen.

6 Rb. Rotterdam 14 maart 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:1999.